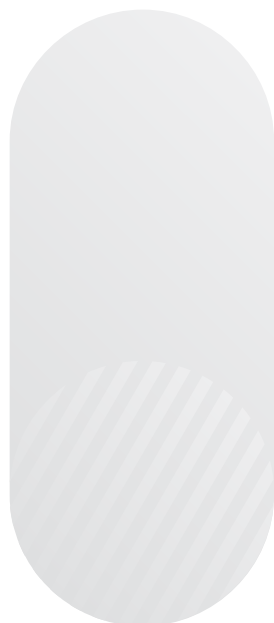

Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim w 2023 r.

Budgets of local government units
in Podlaskie Voivodship in 2023

Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim w 2023 r.

Budgets of local government units
in Podlaskie Voivodship in 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Natalia Jurylik, Anna Rogalewska

Prace redakcyjne

Editorial work

Sylwia Monika Jasińska, Anna Szeszko

Tłumaczenie

Translation

Kinga Justyna Karwowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Sylwia Monika Jasińska

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

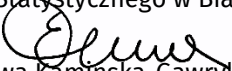
Urząd Statystyczny w Białymstoku przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji pt. „Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim”, w której zaprezentowano szeroki zestaw informacji o dochodach, wydatkach i wynikach budżetów podlaskich gmin, powiatów i miast na prawach powiatu oraz o budżecie województwa. Przygotowano ją w wersji elektronicznej, a tablice zostały sporządzone w formacie XLSX w celu ułatwienia Odbiorcom prowadzenia własnych obliczeń i analiz.

Opracowanie składa się z części analitycznej oraz tabelarycznej. Komentarz analityczny zawiera opis sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego województwa zilustrowany wykresami i mapami. W tablicach przedstawiono wielkość i strukturę budżetów oraz ich zróżnicowanie wynikające z odmiennych zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli.

Dane zaprezentowane w publikacji dotyczą jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa podlaskiego, a wybrane informacje i wskaźniki przedstawiono na tle kraju. W opracowaniu zostały zamieszczone dane za 2023 r., ale w celu uzyskania pełniejszego obrazu finansów publicznych w regionie, podstawowe informacje zaprezentowano w zestawieniu z wynikami z lat 2005–2022.

Przekazując Państwu niniejszą publikację, mam nadzieję, że będzie ona źródłem przydatnych informacji dla osób i instytucji zainteresowanych problematyką finansów samorządowych w województwie podlaskim. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazywanie uwag i sugestii, które będą pomocne w kształtowaniu treści jej kolejnych edycji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, październik 2024 r.

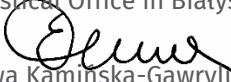
Preface

Statistical Office in Białystok is pleased to present the next edition of the publication “Budgets of local government units in Podlaskie Voivodship” containing a wide set of data on budget revenue, expenditure, and financial results of Podlaskie gminas, powiats, cities with powiat status as well as the Voivodship budget. The publication has been prepared in an electronic format and tables have been presented in an XLSX format so as to make it possible to easily do calculations and prepare analyses by the Reader himself.

The elaboration consists of an analytical part and a table part. The analytical commentary contains the description of the financial situation of local government units of the Voivodship with charts and maps illustrating this situation. The tables present budgets, their structure, and differences between them stemming from the differences of the tasks carried out by local government units at different levels.

Data presented in the publication concern local government units from Podlaskie Voivodship whereas certain information and indices have been presented against the background of the country. Data presented in the publication concern 2023 but to provide a more complete view of public finances in the region, basic information has been presented together with the results from 2005–2022.

Presenting this publication, I hope it will be a source of useful information for individuals and institutions interested in local government finances in Podlaskie Voivodship. At the same time, I would like to ask for comments and suggestions that would be helpful in preparing next editions of this publication.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, October 2024

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	8
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	9
Executive summary	
Budżety jednostek samorządu terytorialnego	9
Budgets of local government units	
Budżety gmin	12
Budgets of gminas	
Budżety powiatów	16
Budgets of powiats	
Budżety miast na prawach powiatu	20
Budgets of cities with powiat status	
Budżet województwa	22
Budget of Voivodship	
Wykresy	
Charts	
Wykres 1. Struktura dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.	10
Chart 1. Structure of revenue and expenditure of local government units in 2023	
Wykres 2. Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2023 r.	10
Chart 2. Structure of revenue of local government units by types in 2023	
Wykres 3. Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2023 r.	11
Chart 3. Structure of expenditure of local government units by types in 2023	
Wykres 4. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2023 r.	13
Chart 4. Structure of revenue of gminas by types in 2023	
Wykres 5. Struktura wydatków gmin według rodzajów w 2023 r.	15
Chart 5. Structure of expenditure of gminas by types in 2023	
Wykres 6. Struktura dochodów powiatów według rodzajów w 2023 r.	17
Chart 6. Structure of revenue of powiats by types in 2023	
Wykres 7. Struktura wydatków powiatów według rodzajów w 2023 r.	18
Chart 7. Structure of expenditure of powiats by types in 2023	
Wykres 8. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2023 r.	20
Chart 8. Structure of revenue of cities with powiat status by types in 2023	
Wykres 9. Struktura wydatków miast na prawach powiatu według rodzajów w 2023 r.	21
Chart 9. Structure of expenditure of cities with powiat status by types in 2023	
Wykres 10. Struktura dochodów województwa według rodzajów w 2023 r.	22
Chart 10. Structure of revenue of the Voivodship by types in 2023	
Wykres 11. Struktura wydatków województwa według rodzajów w 2023 r.	23
Chart 11. Structure of expenditure of the Voivodship by types in 2023	

Mapy

Maps

Mapa 1.	Dochody gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	14
Map 1.	Revenue of gminas per capita in 2023	
Mapa 2.	Wydatki gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	15
Map 2.	Expenditure of gminas per capita in 2023	
Mapa 3.	Relacja wyniku finansowego do dochodów gmin w 2023 r.	16
Map 3.	Relation of financial result to revenue of gminas in 2023	
Mapa 4.	Dochody powiatów na 1 mieszkańca w 2023 r.	17
Map 4.	Revenue of powiats per capita in 2023	
Mapa 5.	Wydatki powiatów na 1 mieszkańca w 2023 r.	19
Chart 5.	Expenditure of powiats per capita in 2023	
Mapa 6.	Relacja wyniku finansowego do dochodów powiatów w 2023 r.	19
Map 6.	Relation of financial result to revenue of powiats in 2023	
Uwagi metodyczne		24
Methodological notes		26

Spis tablic (tablice dostępne jako pliki do pobrania w formacie XLSX)

List of tables (tables downloadable in XLSX format)

Tablica 1.	Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego na tle kraju w 2023 r.
Table 1.	Revenue and expenditure of local government units against the background of the country in 2023
Tablica 2.	Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego
Table 2.	Revenue and expenditure of local government units
Tablica 3.	Dochody jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów
Table 3.	Revenue of local government units by type
Tablica 4.	Dochody jednostek samorządu terytorialnego według działów
Table 4.	Revenue of local government units by divisions
Tablica 5.	Dochody gmin według rodzajów w 2023 r.
Table 5.	Revenue of gminas by types in 2023
Tablica 6.	Dochody gmin według działów w 2023 r.
Table 6.	Revenue of gminas by divisions in 2023
Tablica 7.	Dochody powiatów według rodzajów w 2023 r.
Table 7.	Revenue of powiats by types in 2023
Tablica 8.	Dochody powiatów według działów w 2023 r.
Table 8.	Revenue of powiats by divisions in 2023
Tablica 9.	Dochody miast na prawach powiatu według rodzajów w 2023 r.
Table 9.	Revenue of cities with powiat status by types in 2023
Tablica 10.	Dochody miast na prawach powiatu według działów w 2023 r.
Table 10.	Revenues of cities with powiat status by divisions in 2023
Tablica 11.	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów
Table 11.	Expenditure of local government units by types
Tablica 12.	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów
Table 12.	Expenditure of local government units by divisions
Tablica 13.	Wydatki gmin według rodzajów w 2023 r.
Table 13.	Expenditure of gminas by types 2023
Tablica 14.	Wydatki gmin według działów w 2023 r.
Table 14.	Expenditure of gminas by divisions in 2023
Tablica 15.	Wydatki powiatów według rodzajów w 2023 r.
Table 15.	Expenditure of powiats by types in 2023

Tablica 16.	Wydatki powiatów według działów w 2023 r.
Table 16.	Expenditure of powiats by divisions in 2023
Tablica 17.	Wydatki miast na prawach powiatu według rodzajów w 2023 r.
Table 17.	Expenditure of cities with powiat status by types in 2023
Tablica 18.	Wydatki miast na prawach powiatu według działów w 2023 r.
Table 18.	Expenditure of cities with powiat status by divisions in 2023
Tablica 19.	Dochody i wydatki gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.
Table 19.	Revenue and expenditure of gminas per capita in 2023
Tablica 20.	Dochody i wydatki powiatów na 1 mieszkańca w 2023 r.
Table 20.	Revenue and expenditure of powiats per capita in 2023
Tablica 21.	Dochody i wydatki miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2023 r.
Table 21.	Revenue and expenditure of cities with powiat status per capita in 2023

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, tablice, wykresy, mapy i uwagi metodyczne.
In English version: preface, contents, tables, charts, maps and methodological notes.

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” ”Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
zł	złoty
PLN	złoty
tys.	tysiąc
mln	milion
r.	rok
np.	na przykład
p. proc.	punkt procentowy
poz.	pozycja
tj. i.e.	to jest that is
Dz. U.	Dziennik Ustaw

Synteza Executive summary

Budżety jednostek samorządu terytorialnego Budgets of local government units

Według stanu w dniu 1 stycznia 2023 r., na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 14 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu oraz 118 gmin¹. Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania gmin oraz powiatów i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin podane zostały bez dochodów i wydatków gmin mających status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu przedstawiono łącznie dla części gminnej oraz powiatowej. Dane zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą zatem 115 gmin, wśród których 10 posiadało status gminy miejskiej, 27 – gminy miejsko-wiejskiej, a 78 – gminy wiejskiej. Liczba jednostek na poszczególnych poziomach i ich status nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim rokiem.

Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. ukształtowały się następująco:
Budget revenue, expenditure and the result of local government units in 2023 was as follows:

Wyszczególnienie Specification	Dochody Revenue	Wydatki Expendi- ture	Wynik Result	Dochody Revenue	Wydatki Expendi- ture	Dochody Revenue	Wydatki Expendi- ture	Wynik Result	Dochody Revenue	Wydatki Expendi- ture
						na 1 mieszkańca per capita				
	w tys. zł in thousand PLN			2022=100		w zł in PLN			2022=100	
Ogółem Total	11183898,1	11682397,0	-498498,9	107,3	111,2	9804,58	10241,60	-437,02	107,8	111,7
Gminy ^a Gminas ^a	5199930,2	5501276,2	-301346,0	102,0	107,7	7219,88	7638,28	-418,41	102,5	108,3
miejskie urban	982050,6	1055359,7	-73309,1	100,4	106,7	6345,06	6818,71	-473,65	101,3	107,8
miejsko-wiejskie urban-rural	1561099,5	1664649,0	-103549,4	98,7	102,3	6648,07	7089,04	-440,97	98,8	102,4
wiejskie rural	2656780,0	2781267,5	-124487,5	104,6	111,7	8035,51	8412,02	-376,52	105,2	112,3
Powiaty Powiats	1521693,9	1566076,0	-44382,1	118,8	118,0	2112,81	2174,43	-61,62	119,4	118,6
Miasta na prawach powiatu City with powiat status	3504807,3	3673404,9	-168597,6	105,5	109,2	8335,71	8736,70	-400,99	105,9	109,7
Województwo Voivodship	957466,7	941639,9	15826,7	132,9	132,4	839,38	825,51	13,87	133,5	133,0

a Bez gmin mających status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are cities with powiat status.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa podlaskiego osiągnęły dochody ogółem w wysokości 11183,9 mln zł. Były one o 7,3% wyższe od uzyskanych w 2022 r. i stanowiły 3,1% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z terenu całego kraju.

¹ W tym 3 gminy mające status miasta na prawach powiatu.

Wykres 1. Struktura dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

Chart 1. Structure of revenue and expenditure of local government units in 2023

Dochody**Revenue****Wydatki**
Expenditure

a Bez gmin mających status miasta na prawach powiatu
a Excluding gminas that are cities with powiat status.

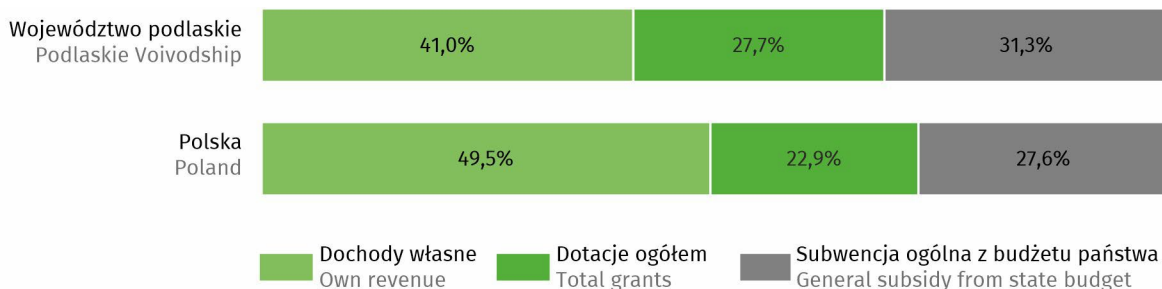
Spośród jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim największy udział w realizacji dochodów, wynoszący 46,5% (w 2022 r. – 48,9%), miały gminy. Stosunkowo wysoki odsetek, sięgający 31,3% (rok wcześniej – 31,9%), stanowiły dochody miast na prawach powiatu. Udział dochodów powiatów ukształtował się na poziomie 13,6% (przed rokiem – 12,3%), a województwa – 8,6% (w poprzednim roku – 6,9%).

Z ogólnej kwoty dochodów jednostek samorządu terytorialnego na dochody własne przypadało 4586,4 mln zł (41,0%), co oznacza spadek o 0,5% w stosunku do 2022 r. Największy ich udział w dochodach ogółem odnotowano w miastach na prawach powiatu, w których wyniósł on 49,7%. W województwie ukształtował się na poziomie 40,2%, w gminach – 37,4%, a w powiatach – 33,9%.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje w kwocie 3093,9 mln zł (27,7% dochodów ogółem), tj. o 2,8% niższej niż rok wcześniej. Udział dotacji w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego wahał się od 17,0% w miastach na prawach powiatu do 34,8% w gminach.

Wykres 2. Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2023 r.

Chart 2. Structure of revenue of local government units by types in 2023

Ponadto jednostkom samorządu terytorialnego przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej z budżetu państwa w kwocie 3503,6 mln zł (31,3% dochodów ogółem), czyli o 33,3% wyższej niż rok wcześniej. Jej dominujący składnik (54,8%) stanowiła część oświatowa – 1919,2 mln zł. Największy udział subwencji ogólnej odnotowano w dochodach województwa (40,5%), a najmniejszy – w dochodach gmin (27,8%).

W 2023 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca województwa podlaskiego ukształtowały się na poziomie 9805 zł, tj. o 7,8% wyższym niż rok wcześniej.

Łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego poniesione w 2023 r. wyniosły 11682,4 mln zł i były o 11,2% wyższe niż w 2022 r. Stanowiły one 3,0% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju.

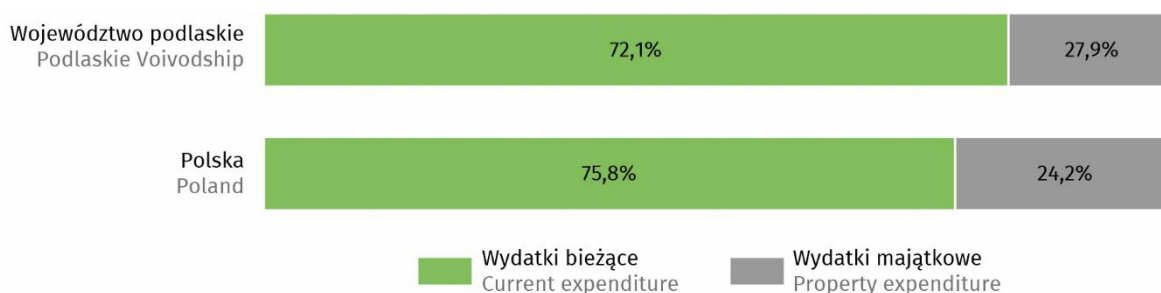
Wśród jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim największy udział w wydatkach – wynoszący 47,1% (w 2022 r. – 48,6%) – miały gminy, a następnie miasta na prawach powiatu – 31,4% (rok wcześniej – 32,0%). Udział wydatków powiatów ukształtował się na poziomie 13,4% (w poprzednim roku – 12,6%), a województwa – 8,1% (przed rokiem – 6,8%).

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące. W 2023 r. wyniosły one 8423,3 mln zł i stanowiły 72,1% wydatków ogółem. Oznacza to, że zwiększyły się w odniesieniu do 2022 r. o 0,5%. Z ogólnej kwoty wydatków bieżących najwięcej, bo aż 3308,6 mln zł (28,3% łącznych wydatków jednostek samorządu terytorialnego) przeznaczono na wynagrodzenia, a 2614,6 mln zł (22,4%) – na wydatki zgrupowane w kategorii pozostałe. Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego wynosił od 62,1% w powiatach do 86,0% w miastach na prawach powiatu. Najwyższy odsetek środków przeznaczonych na wynagrodzenia zanotowano w miastach na prawach powiatu (34,5%), natomiast najniższy – w województwie (15,6%). Wydatki zgrupowane w kategorii pozostałe stanowiły największe obciążenie dla budżetów miast na prawach powiatu (24,4% ich wydatków), a najmniejsze – dla budżetów powiatów (17,8%).

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na wydatki majątkowe 3259,1 mln zł (27,9% wydatków ogółem), tj. o 53,5% więcej niż przed rokiem. Z tego na inwestycje przekazano 3218,3 mln zł (27,6% wydatków ogółem), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych (98,7%). Wydatki majątkowe stanowiły największy odsetek w budżetach powiatów (37,9% ogólnych wydatków powiatów), a najmniejszy – w budżetach miast na prawach powiatu (14,0%).

Wykres 3. Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2023 r.

Chart 3. Structure of expenditure of local government units by types in 2023

W 2023 r. największy udział w strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej miały nakłady na oświatę i wychowanie (29,8%), transport i łączność (20,2%) oraz na administrację publiczną (9,9%). Środki przeznaczone na oświatę i wychowanie były największym obciążeniem budżetów miast na prawach powiatu i gmin (stanowiąc odpowiednio 41,2% i 29,7% wydatków wskazanych jednostek samorządu terytorialnego), wydatki na transport i łączność – budżetu województwa (37,4%) i budżetów powiatów (33,6%), natomiast środki na administrację publiczną – budżetów województwa (19,1%) i powiatów (11,3%).

Łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. osiągnęły poziom 10242 zł (o 11,7% wyższy niż przed rokiem).

Budżety jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa podlaskiego zamknęły się w 2023 r. łącznym deficytem w wysokości 498,5 mln zł (wobec deficytu w kwocie 83,5 mln zł w 2022 r.). W analizowanym roku gminy, miasta na prawach powiatu oraz powiaty uzyskały ujemne wyniki budżetowe, natomiast województwo wypracowało nadwyżkę budżetową.

Budżety gmin Budgets of gminas

W 2023 r. łączne dochody gmin (bez miast na prawach powiatu) w województwie podlaskim wyniosły 5199,9 mln zł i stanowiły 3,1% dochodów gmin w kraju. W odniesieniu do 2022 r. dochody te wzrosły o 2,0%, przy czym dochody gmin wiejskich zwiększyły się o 4,6%, miejskich – o 0,4%, natomiast dochody gmin miejsko-wiejskich – zmniejszyły się o 1,3%.

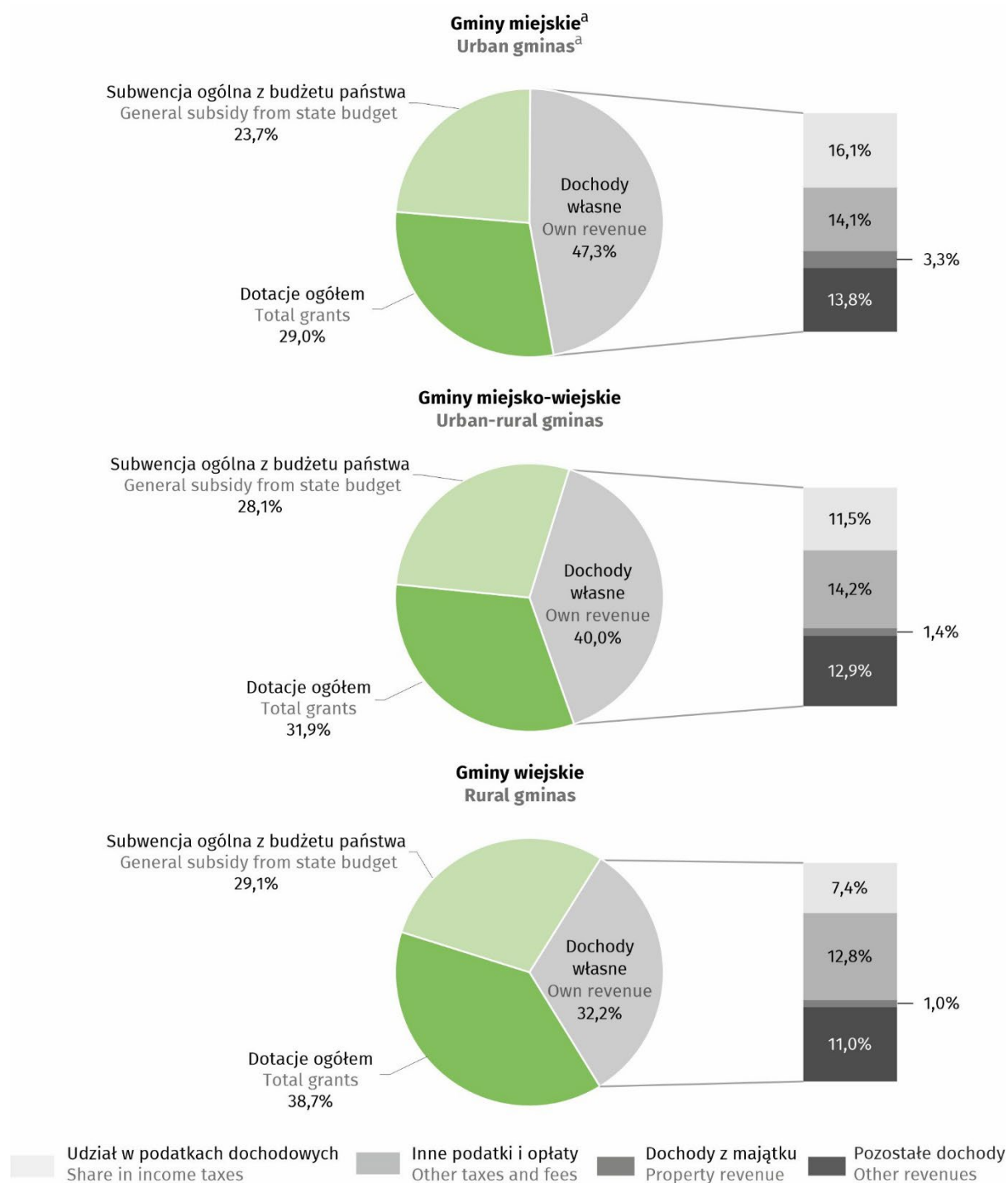
Największy udział w dochodach gmin ogółem w województwie miały gminy wiejskie – 51,1%. Dochody gmin miejsko-wiejskich stanowiły 30,0%, a gmin miejskich – 18,9% dochodów wszystkich gmin.

W omawianym roku głównym źródłem dochodów gmin były dochody własne w kwocie 1943,7 mln zł, tj. o 8,7% niższej niż w 2022 r. Stanowiły one 37,4% ich łącznych dochodów. Odsetek dochodów własnych w dochodach ogółem tej grupy jednostek samorządu terytorialnego przekroczył przeciętny poziom w województwie w 36 gminach. Ich udział w dochodach poszczególnych gmin był zróżnicowany i wahał się od 15,1% w gminie wiejskiej Jaświły do 66,2% w gminie wiejskiej Suwałki. Największą część (25,7%) dochodów własnych gmin stanowił udział w podatku dochodowym od osób fizycznych. Wpływy z tego tytułu wyniosły 499,6 mln zł i były o 40,7% niższe niż przed rokiem.

Dochody gmin z tytułu dotacji w 2023 r. osiągnęły poziom 1810,5 mln zł, co oznacza spadek o 4,5% w ujęciu rocznym. Ich odsetek w dochodach omawianych jednostek samorządu terytorialnego ukształtował się na poziomie 34,8%. Największy udział w ogólnej kwocie dotacji, sięgający 29,7%, miały dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, a ich wartość wyniosła 538,0 mln zł (10,3% dochodów gmin ogółem). Środki z tytułu tych dotacji stanowiły największy odsetek w dochodach gmin wiejskich Trzcianne (20,1%) i Krasnopol (18,2%), a najniższy – w gminie wiejskiej Białowieża (2,8%) oraz miejskiej Wysokie Mazowieckie (3,8%).

W 2023 r. gminy województwa podlaskiego otrzymały z budżetu państwa subwencję ogólną w wysokości 1445,7 mln zł, tj. o 34,4% wyższą niż rok wcześniej, a jej udział w strukturze dochodów gmin ukształtował się na poziomie 27,8%. Główną składową subwencji stanowiła część oświatowa, na którą przypadało 48,7% jej ogólnej kwoty. Udział subwencji ogólnej w dochodach gmin kształtował się między 11,2% w gminie wiejskiej Mielnik a 50,9% w gminie wiejskiej Trzcianne.

Wykres 4. Struktura dochodów gmin według rodzajów w 2023 r.
Chart 4. Structure of revenue of gminas by types in 2023

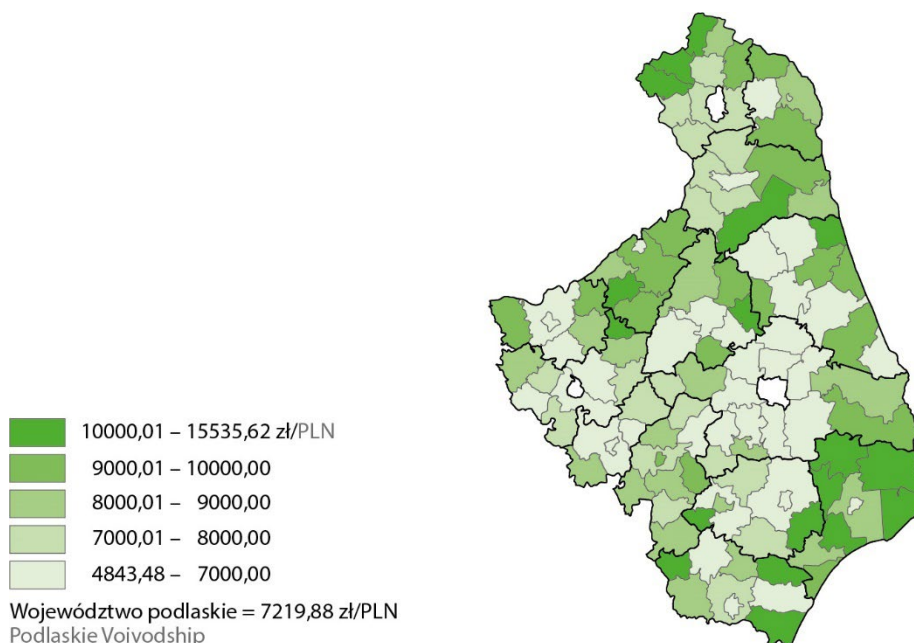

^a Bez gmin mających status miasta na prawach powiatu
^a Excluding gminas that are cities with powiat status.

W 2023 r. dochody gmin województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 7220 zł, tj. o 2,5% więcej niż przed rokiem. Najwyższą ich wartość odnotowano w gminach wiejskich Dubicze Cerkiewne (15536 zł) i Mielnik (14774 zł), natomiast najniższą – w gminie miejsko-wiejskiej Wasilków (4843 zł) oraz gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny (5130 zł).

Mapa 1. Dochody gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.

Map 1. Revenue of gminas per capita in 2023

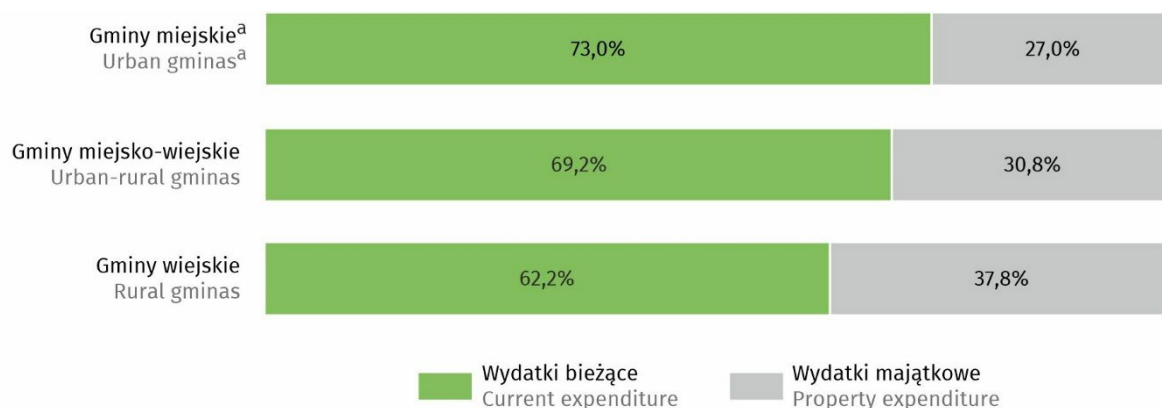

W omawianym roku wydatki gmin (bez miast na prawach powiatu) w województwie podlaskim wyniosły 5501,3 mln zł i stanowiły 3,0% wydatków gmin w Polsce. W odniesieniu do 2022 r. ich wartość zwiększyła się o 7,7%. Wzrost wydatków w skali roku odnotowano w gminach wiejskich województwa (o 11,7%), gminach miejskich (o 6,7%) i gminach miejsko-wiejskich (o 2,3%).

Największy udział w wydatkach gmin w województwie miały gminy wiejskie (50,5%), następnie gminy miejsko-wiejskie (30,3%), a najmniejszy – gminy miejskie (19,2%).

Głównym obciążeniem budżetów gmin były wydatki bieżące, które wyniosły 3652,7 mln zł i stanowiły 66,4% wydatków ogółem, a ich wartość spadła o 8,2% w odniesieniu do 2022 r. Wśród wydatków gmin 1375,6 mln zł (25,0%) stanowiły wydatki bieżące na wynagrodzenia, których wartość wzrosła o 12,0% w stosunku do poprzedniego roku. Największy udział środków przeznaczonych na ten cel odnotowano w wydatkach gminy miejskiej Siemiatycze (37,7%), a najmniejszy – w gminie wiejskiej Perlejewo (13,6%).

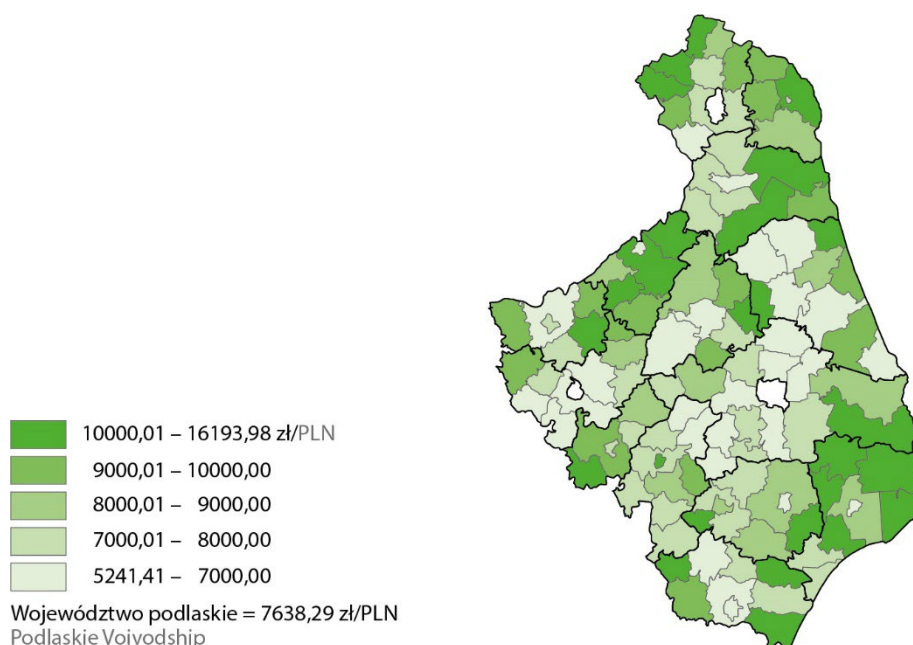
Poza wydatkami bieżącymi, gminy ponosiły wydatki majątkowe, które w 2023 r. wyniosły 1848,6 mln zł i były o 63,8% wyższe w odniesieniu do zanotowanych w poprzednim roku. Stanowiły one 33,6% łącznych wydatków omawianych jednostek samorządu terytorialnego i prawie w całości (99,0%) zostały przeznaczone na inwestycje. W 2023 r. poziom wydatków inwestycyjnych poniesionych przez gminy osiągnął wartość 1829,4 mln zł i zwiększył się w skali roku o 71,1%. W poszczególnych gminach udział środków przeznaczonych na inwestycje w ogólnej puli wydatków był bardzo zróżnicowany i kształtował się od 8,1% w gminie miejsko-wiejskiej Sokółka do 60,7% w gminie wiejskiej Dubicze Cerkiewne.

Wykres 5. Struktura wydatków gmin według rodzajów w 2023 r.**Chart 5. Structure of expenditure of gminas by types in 2023**

^a Bez gmin mających status miasta na prawach powiatu

^a Excluding gminas that are cities with powiat status.

W strukturze wydatków gmin województwa podlaskiego według działów w 2023 r. największy udział miały oświata i wychowanie (29,7%) oraz transport i łączność (18,1%). Wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 1632,6 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku wzrosły o 19,0%. Największy odsetek wydatków na ten cel przeznaczyły gmina wiejska Wiżajny (66,2%) i gmina wiejska Sejny (54,1%), a najmniej – gminy wiejskie Dubicze Cerkiewne (11,8%) i Białowieża (12,8%). Wydatki na transport i łączność wyniosły 996,4 mln zł i w porównaniu z 2022 r. zwiększyły się o 75,8%. Największy ich udział zanotowano w wydatkach gmin wiejskich Dubicze Cerkiewne (60,1%) i Nowy Dwór (51,2%), natomiast najmniej – w gminie miejskiej Brańsk (0,2%) i gminie wiejskiej Czeremcha (0,3%).

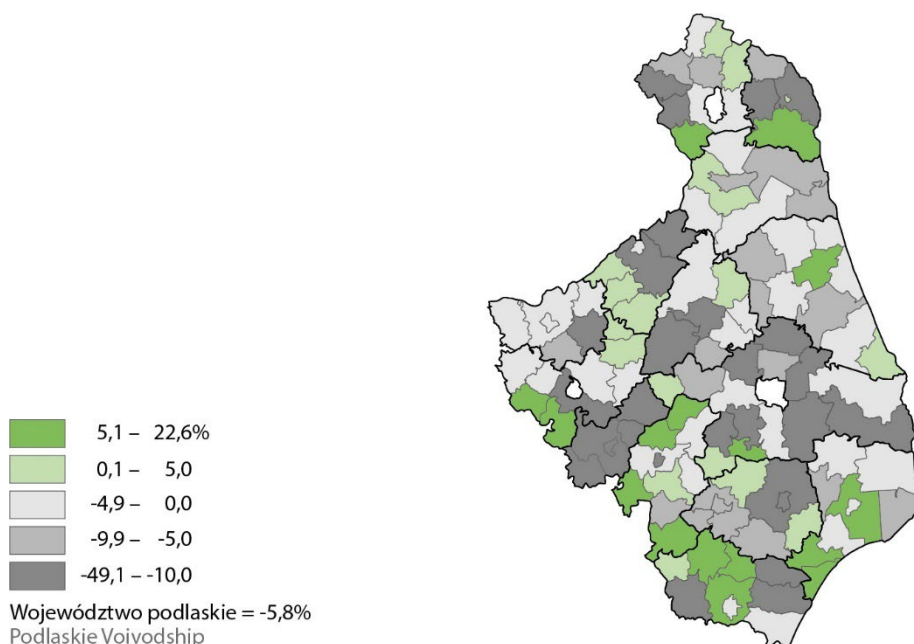
Mapa 2. Wydatki gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.**Map 2. Expenditure of gminas per capita in 2023**

W 2023 r. wydatki gmin w województwie podlaskim przypadające na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 7638 zł i były o 8,3% wyższe niż rok wcześniej. Najwięcej środków w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowały gminy wiejskie Dubicze Cerkiewne (16194 zł) oraz Mielnik (15289 zł), natomiast najniższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosły gmina wiejska Juchnowiec Kościelny (5241 zł) i gmina miejsko-wiejska Wasilków (5258 zł).

Budżety gmin województwa podlaskiego zamknęły się w 2023 r. łącznym deficytem w kwocie 301,3 mln zł (przed rokiem – deficytem w wysokości 6,0 mln zł). Ujemny wynik budżetowy zanotowano w trzech rodzajach gmin, tj. w gminach wiejskich (124,5 mln zł), miejsko-wiejskich (103,5 mln zł) oraz miejskich (w kwocie 73,3 mln zł). Spośród 80 gmin, których budżety zamknęły się deficytem, 48 gmin (tj. 60,0%) charakteryzowało się relacją wyniku do dochodów ogółem powyżej 5%. Największy deficyt budżetowy odnotowano w gminie wiejskiej Zambrów (22,2 mln zł). Spośród 35 gmin, które wypracowały nadwyżkę budżetową, w 16 gminach (tj. 45,7%) relacja wyniku do dochodów ogółem przekroczyła 5%, a największą kwotę nadwyżki wykazała gmina miejsko-wiejska Ciechanowiec (10,3 mln zł).

Mapa 3. Relacja wyniku finansowego do dochodów gmin w 2023 r.

Map 3. Relation of financial result to revenue of gminas in 2023

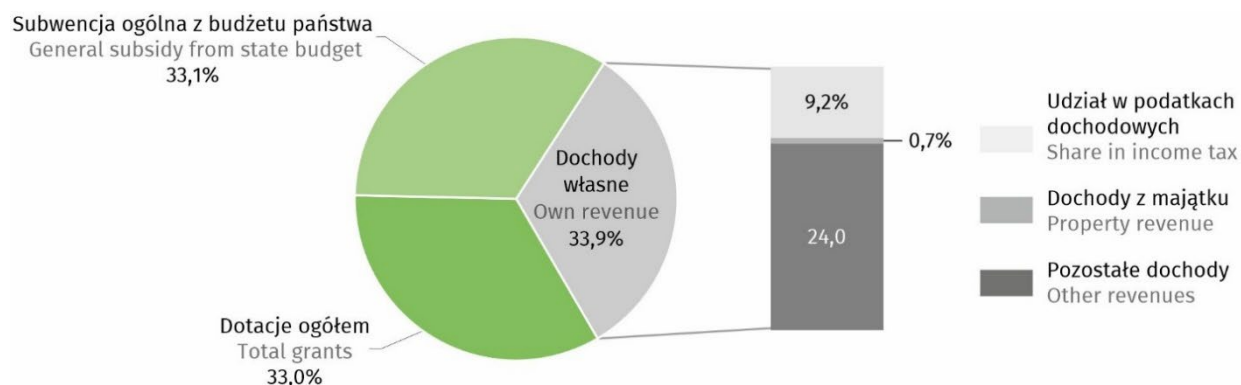

Budżety powiatów Budgets of powiats

W 2023 r. powiaty województwa podlaskiego osiągnęły dochody w wysokości 1521,7 mln zł, tj. o 18,8% wyższe w stosunku do uzyskanych w 2022 r. Stanowiły one 3,4% dochodów powiatów w kraju.

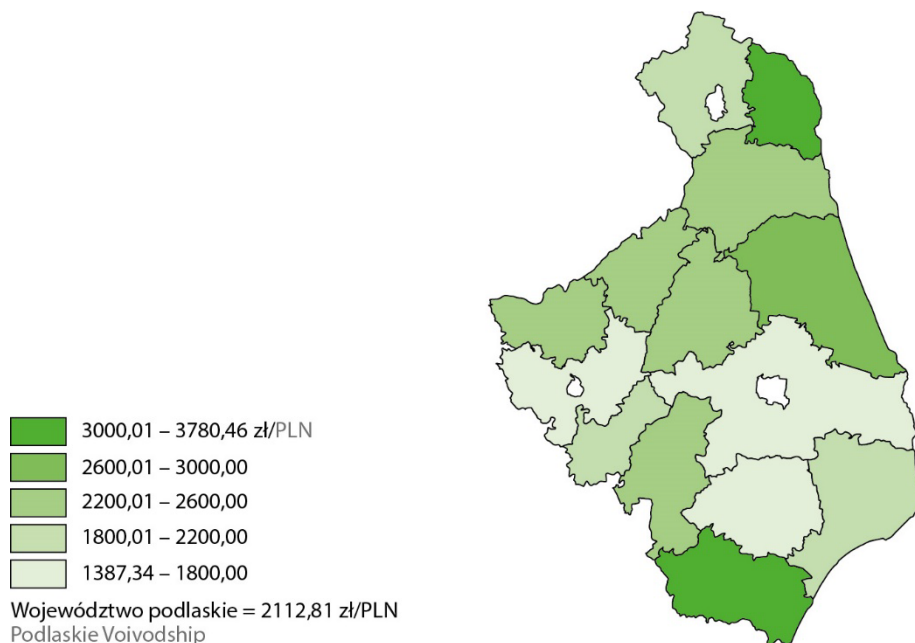
W omawianym roku najwyższe dochody uzyskał powiat białostocki – 217,9 mln zł (14,3% dochodów ogółem powiatów województwa podlaskiego), a najniższe – powiat sejneński – 70,8 mln zł (4,7%).

Dochody własne powiatów wyniosły 515,7 mln zł (o 4,1% więcej niż rok wcześniej) i stanowiły 33,9% dochodów ogółem, przy czym 8,8% dochodów ogółem uzyskano z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Odsetek dochodów własnych w dochodach ogółem tej grupy jednostek samorządu terytorialnego przekroczył przeciętny poziom w województwie w 7 powiatach. Najwyższy ich udział zanotowano w powiecie białostockim (54,9%), a najniższy – w kolneńskim (17,0%).

Wykres 6. Struktura dochodów powiatów według rodzajów w 2023 r.**Chart 6. Structure of revenue of powiats by types in 2023**

W 2023 r. powiaty otrzymały dotacje w wysokości 502,0 mln zł (o 32,4% więcej niż w poprzednim roku). Stanowiły one 33,0% dochodów ogółem. W ogólnej kwocie dotacji znaczący udział (22,0%) miały dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej w wysokości 110,6 mln zł (7,3% dochodów ogółem). Najwyższy odsetek tego rodzaju dotacji w dochodach ogółem odnotowano w powiecie hajnowskim (13,5%), a najniższy – w białostockim (2,6%).

Drugi pod względem wysokości udział (33,1%) w dochodach powiatów miała subwencja ogólna z budżetu państwa, która wyniosła 504,0 mln zł, tj. o 24,1% więcej niż przed rokiem. Najwyższy jej odsetek zanotowano w powiecie grajewskim (42,9%), a najniższy – w białostockim (19,5%). Na część oświatową przypadło 263,7 mln zł, tj. 52,3% subwencji ogólnej, a 17,3% łącznych dochodów powiatów.

Mapa 4. Dochody powiatów na 1 mieszkańca w 2023 r.**Map 4. Revenue of powiats per capita in 2023**

W analizowanym roku dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 2113 zł i zwiększyły się o 19,4% w porównaniu z 2022 r. W skali województwa najwyższe dochody przypadły na 1 mieszkańca powiatów sejneńskiego (3780 zł) i siemiatyckiego (3053 zł), natomiast najniższe – na 1 mieszkańca powiatów białostockiego (1387 zł) oraz łomżyńskiego (1653 zł).

W 2023 r. wydatki powiatów województwa podlaskiego wyniosły 1566,1 mln zł, tj. o 18,0% więcej niż przed rokiem. Stanowiły one 3,3% wydatków powiatów w Polsce.

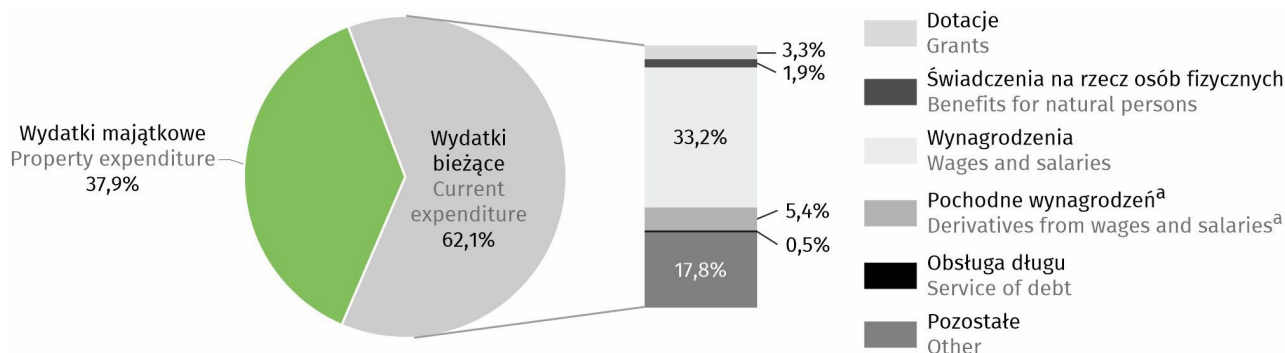
Najwyższe wydatki – w wysokości 247,1 mln zł (15,8% łącznych wydatków powiatów w województwie) – poniósł powiat białostocki, a najniższe – w kwocie 66,8 mln zł (4,3%) – powiat sejneński.

W strukturze wydatków powiatów dominowały wydatki bieżące, które osiągnęły wartość 972,1 mln zł, czyli 62,1% ich ogólnej wartości. Były one o 12,2% wyższe niż w 2022 r. Największy udział wydatków bieżących w ogólnej kwocie wydatków odnotowano w powiecie zambrowskim (90,8%), a najmniejszy – w łomżyńskim (41,1%). W 7 powiatach odsetek ten był wyższy niż przeciętnie w powiatach województwa. Istotną część wydatków bieżących (53,4%) stanowiły środki przeznaczone na wynagrodzenia.

Na wydatki majątkowe, stanowiące 37,9% wydatków ogółem, powiaty przeznaczyły 594,0 mln zł, czyli o 29,0% więcej niż w 2022 r. Środki te wydatkowano niemal w całości na zadania inwestycyjne (99,2%). Największy udział wydatków przeznaczonych na te zadania odnotowano w wydatkach ogółem powiatu łomżyńskiego (58,9%), a najmniejszy – zambrowskiego (6,9%).

Wykres 7. Struktura wydatków powiatów według rodzajów w 2023 r.

Chart 7. Structure of expenditure of powiats by types in 2023

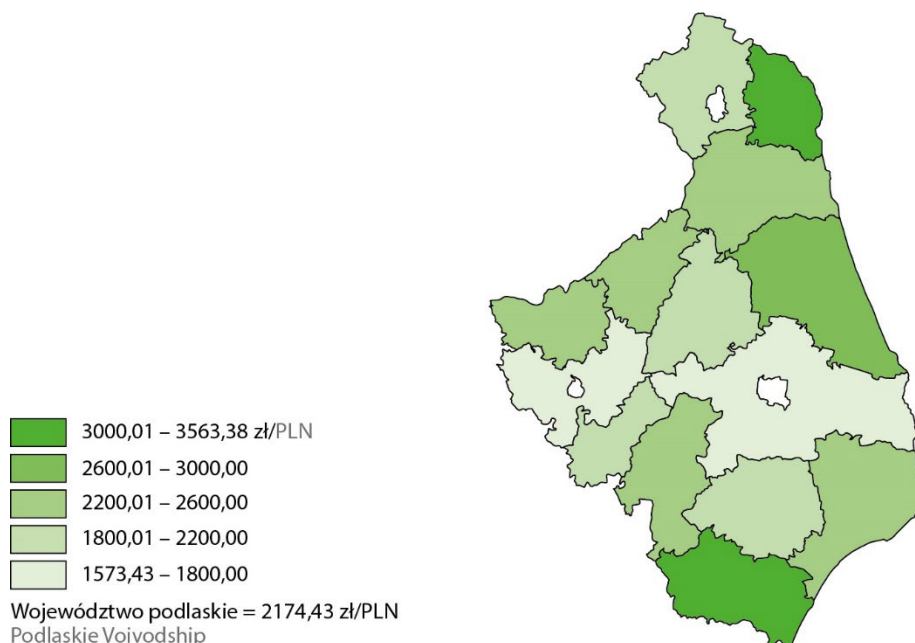
a Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych.

a Including contributions to compulsory social security, to the Labour Fund and a contribution to the Bridging Retirement Pension Fund.

W strukturze wydatków powiatów według działów dominowały środki przeznaczone na transport i łączność (33,6%) oraz oświatę i wychowanie (18,9%). Najwyższy udział wydatków na transport i łączność odnotowano w powiatach łomżyńskim (58,0%) i suwalskim (48,7%), natomiast w powiatach monieckim i hajnowskim zarejestrowano najniższy udział wydatków na ten cel (odpowiednio 12,9% i 16,4%). Na oświatę i wychowanie największą część środków finansowych wydatkowano w powiatach zambrowskim (34,7%) i grajewskim (33,4%), a najmniejszą – w powiecie łomżyńskim (0,01%).

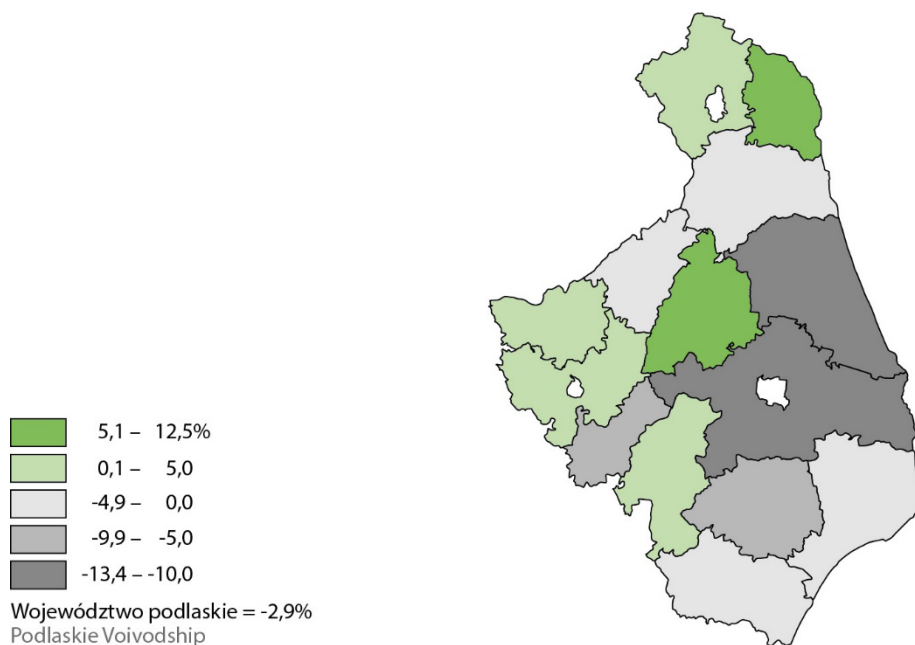
Powiaty województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydały 2174 zł, co oznacza wzrost o 18,6% w stosunku do poprzedniego roku. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca ponieśli powiaty sejneński (3563 zł) i siemiatycki (3062 zł). Najniższe wydatki na 1 mieszkańca zanotowano w powiatach białostockim (1573 zł) oraz łomżyńskim (1599 zł).

Mapa 5. Wydatki powiatów na 1 mieszkańca w 2023 r.
 Map 5. Expenditure of powiats per capita in 2023

W 2023 r. budżety powiatów województwa podlaskiego zamknęły się deficytem, wynoszącym 44,4 mln zł (wobec nadwyżki w kwocie 46,2 mln zł w 2022 r.). Deficyt wykazało 8 powiatów – w tym największy odnotowano w powiecie białostockim (29,2 mln zł). Relacja deficytu budżetowego do dochodów ogółem w poszczególnych powiatach wynosiła od 0,3% w powiecie siemiatyckim do 13,4% w powiecie białostockim.

Mapa 6. Relacja wyniku finansowego do dochodów powiatów w 2023 r.
 Map 6. Relation of financial result to revenue of powiats in 2023

Dodatni wynik budżetowy uzyskało 6 powiatów, w tym największą nadwyżkę zanotowano w powiatach monieckim (11,4 mln zł) oraz sejneńskim (4,1 mln zł). Relacja nadwyżki budżetowej do dochodów ogółem w poszczególnych powiatach wynosiła od 0,3% w powiecie wysokomazowieckim do 12,5% w powiecie monieckim.

Budżety miast na prawach powiatu

Budgets of cities with powiat status

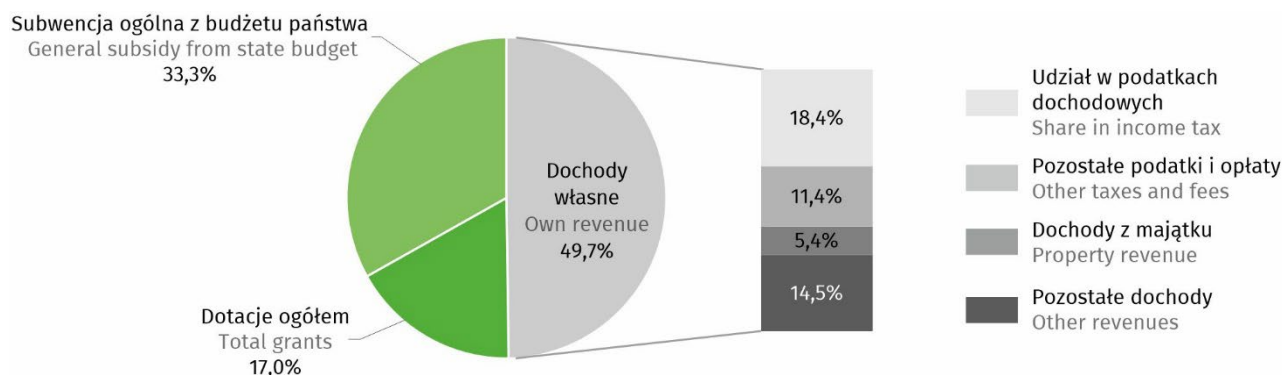
W 2023 r. dochody budżetów miast na prawach powiatu województwa podlaskiego, tj. Białegostoku, Łomży i Suwałk ukształtowały się na poziomie 3504,8 mln zł, czyli o 5,5% wyższym niż w roku poprzednim. Dochody te stanowiły 3,1% dochodów miast na prawach powiatu w Polsce.

W strukturze dochodów miast na prawach powiatu w województwie dominowały dochody własne (49,7%), które w 2023 r. osiągnęły wartość 1741,5 mln zł, tj. o 1,5% wyższą niż przed rokiem. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem kształtował się następująco: w Białymstoku – 51,9%, Suwałkach – 48,5%, a w Łomży – 39,7%. Najwyższy odsetek dochodów własnych tej grupy jednostek samorządu terytorialnego (33,2% dochodów własnych i 16,5% dochodów ogółem) stanowiły dochody z udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, które wyniosły 577,6 mln zł, oraz dochody z podatku od nieruchomości w wysokości 317,7 mln zł (18,2% dochodów własnych i 9,1% dochodów ogółem).

Dotacje stanowiły 17,0% dochodów ogółem miast na prawach powiatów. Z tego tytułu omawiane jednostki samorządu terytorialnego województwa podlaskiego otrzymały 596,9 mln zł, tj. o 20,5% mniej niż przed rokiem. Najwyższy udział dotacji w dochodach zanotowano w Łomży (20,3%), natomiast niższy wystąpił w Suwałkach i Białymstoku (odpowiednio 16,6% i 16,5%). W łącznej sumie dotacji znaczący udział (43,9%) miały dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej w wysokości 261,8 mln zł (7,5% dochodów ogółem), które spadły o 39,9% w skali roku. Ich najwyższy odsetek w dochodach ogółem odnotowano w Suwałkach (9,2%), a najniższy – w Białymstoku (6,8%).

Budżety miast na prawach powiatu zasilane były również subwencją ogólną z budżetu państwa, która w 2023 r. wyniosła 1166,3 mln zł, co stanowiło 33,3% ich dochodów ogółem. W porównaniu z 2022 r. dochody z tego tytułu zwiększyły się o 36,6%. Subwencja ogólna stanowiła 40,0% dochodów Łomży, 34,9% – Suwałk i 31,6% – Białegostoku. Część oświatowa wyniosła 936,7 mln zł, tj. o 18,9% więcej niż przed rokiem. Kwota ta stanowiła 80,3% subwencji ogólnej i 26,7% dochodów ogółem miast na prawach powiatu.

Wykres 8. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2023 r.
Chart 8. Structure of revenue of cities with powiat status by types in 2023

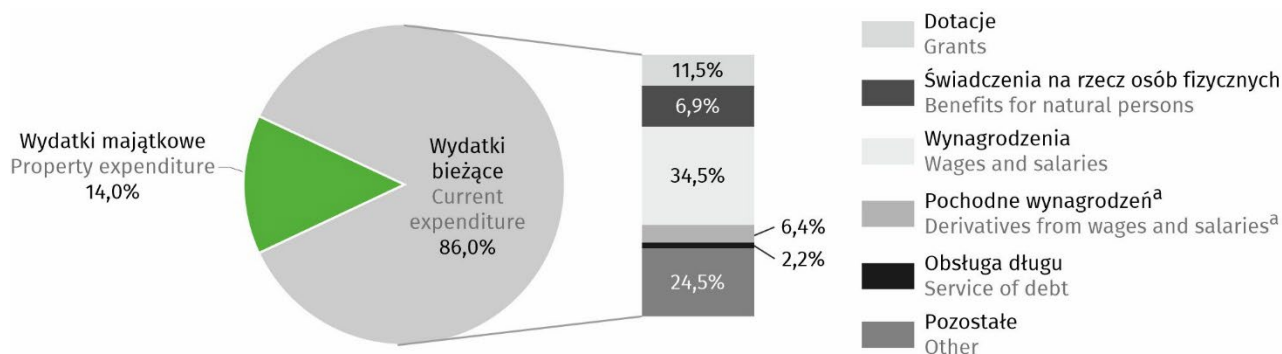

W 2023 r. dochody miast na prawach powiatu przypadające na 1 mieszkańca wyniosły 8336 zł i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyły się o 5,9%. W skali województwa najwyższe dochody na 1 mieszkańca, wynoszące 8425 zł, odnotowano w Białymstoku, a najniższe – 8098 zł – w Łomży.

Wydatki miast na prawach powiatu w województwie podlaskim wyniosły 3673,4 mln zł i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyły się o 9,2%. Stanowiły one 2,9% wydatków miast na prawach powiatu w Polsce. Z ogólnej kwoty wydatków omawianych jednostek samorządu terytorialnego w województwie 70,4% zrealizowano w Białymstoku, 16,1% – w Suwałkach, a pozostałe 13,4% – w Łomży.

Wykres 9. Struktura wydatków miast na prawach powiatu według rodzajów w 2023 r.

Chart 9. Structure of expenditure of cities with powiat status by types in 2023

^a Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych.
 a Including contributions to compulsory social security, to the Labour Fund and a contribution to the Bridging Retirement Pension Fund.

W strukturze wydatków miast na prawach powiatu według rodzajów przeważały wydatki bieżące, które ukształtowały się na poziomie 3159,7 mln zł (tj. o 5,0% wyższym niż w roku poprzednim) i stanowiły 86,0% wydatków ogółem. Najwyższy udział wydatków bieżących odnotowano w Łomży (88,0%), a najniższy – w Białymstoku (85,4%). Znaczna ich część – 1267,0 mln zł, tj. 40,1% wydatków bieżących i 34,5% wydatków ogółem – została przeznaczona na wynagrodzenia i było to o 13,6% więcej niż przed rokiem. Drugą pod względem wysokości kwotę – 899,0 mln zł, tj. 28,5% wydatków bieżących i 24,5% wydatków ogółem – przeznaczono na wydatki zgrupowane w kategorii pozostałe.

Miasta na prawach powiatu przeznaczyły na wydatki majątkowe 513,7 mln zł, czyli o 45,5% więcej niż w 2022 r. Środki te wydatkowano niemal w całości (98,2%) na zadania inwestycyjne. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 13,7% wobec 10,1% przed rokiem, przy czym najwyższy ich odsetek zanotowano w Białymstoku (14,2%), natomiast najniższy – w Łomży (12,0%).

Analiza wydatków miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej wykazała, że w 2023 r. najwyższą kwotę przeznaczono na oświatę i wychowanie – 1514,8 mln zł (41,2% wydatków ogółem), tj. o 15,2% więcej niż przed rokiem. Najwyższy udział środków przeznaczonych na ten cel (43,1%) zanotowano w wydatkach Łomży, a najniższy (40,8%) – w Suwałkach. Kolejny dział, na który wydatkowano znaczną część środków finansowych to transport i łączność – 486,1 mln zł (13,2% wydatków ogółem), tj. o 51,5% więcej niż rok wcześniej. Najwyższy odsetek środków przeznaczonych na ten dział odnotowano w Białymstoku (15,2%), a najniższy – w Łomży (6,4%).

Miasta na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydały 8737 zł, tj. o 9,7% więcej niż przed rokiem. Spośród omawianych jednostek najwyższe wydatki na 1 mieszkańca poniosło miasto Białystok (8855 zł), a najniższe – Łomża (8238 zł).

W 2023 r. łączny wynik budżetowy miast na prawach powiatu w województwie podlaskim był ujemny i wyniósł 168,6 mln zł. Jego wartość wynikała z deficytu budżetowego wszystkich miast na prawach powiatu, tj.: Białegostoku w kwocie 125,7 mln zł, Suwałk – 34,5 mln zł oraz Łomży – 8,4 mln zł. Relacja deficytu budżetowego do dochodów ogółem miast na prawach powiatu kształtowała się na poziomie: 1,7% w przypadku Łomży, 5,1% – Białegostoku oraz 6,2% – Suwałk.

Budżet województwa

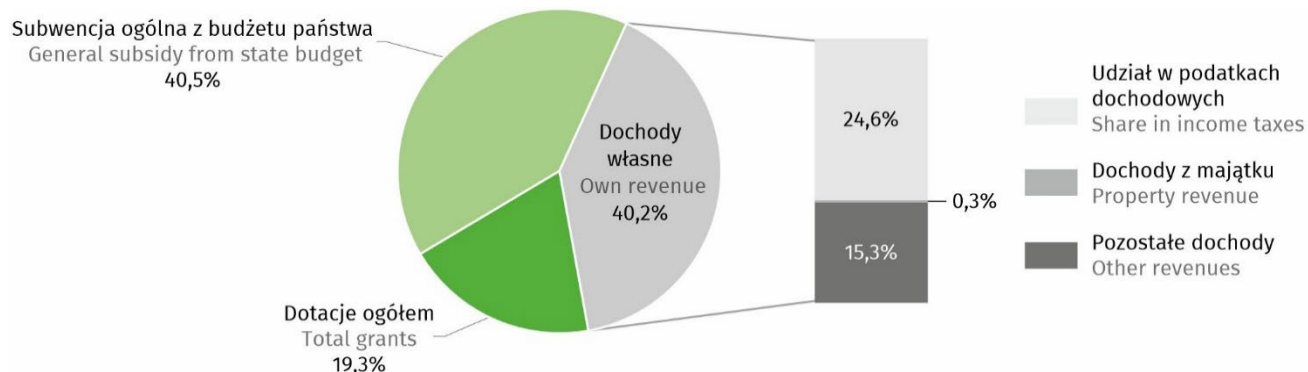
Budget of Voivodship

W 2023 r. dochody województwa podlaskiego wyniosły 957,5 mln zł i były o 32,9% wyższe niż w roku poprzednim. Stanowiły one 3,0% dochodów województw w Polsce.

Dochody własne województwa ukształtowały się na poziomie 385,4 mln zł (o 43,2% wyższym niż rok wcześniej) i stanowiły 40,2% jego dochodów ogółem. Wśród dochodów własnych 196,2 mln zł, tj. 50,9% pochodziło z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych. Było to o 53,7% więcej niż w 2022 r.

Wykres 10. Struktura dochodów województwa według rodzajów w 2023 r.

Chart 10. Structure of revenue of the Voivodship by types in 2023

Znaczna część dochodów województwa podlaskiego (40,5%) pochodziła z subwencji ogólnej z budżetu państwa, która w 2023 r. osiągnęła wartość 387,5 mln zł i była o 32,5% wyższa niż w poprzednim roku. W strukturze subwencji ogólnej dominowała jej część wyrównawcza (26,5% dochodów ogółem) oraz część regionalna (7,4%). Wyniosły one łącznie 324,4 mln zł i stanowiły 33,9% dochodów województwa.

Dochody województwa podlaskiego uzupełniały dotacje, które w omawianym roku ukształtowały się na poziomie 184,5 mln zł (o 16,1% wyższym niż w 2022 r.), a ich udział w dochodach województwa wyniósł 19,3%. Dominowały wśród nich dotacje z §§ 200, 620 oraz §§ 205, 625, które obejmują m.in. dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich. Wyniosły one 101,3 mln zł i stanowiły 10,6% dochodów województwa oraz 54,9% dotacji ogółem.

W 2023 r. dochody województwa podlaskiego przypadające na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 839 zł (o 33,5% wyższym niż rok wcześniej), w tym dochody własne na 1 mieszkańca wyniosły 338 zł (o 43,9% więcej niż w 2022 r.).

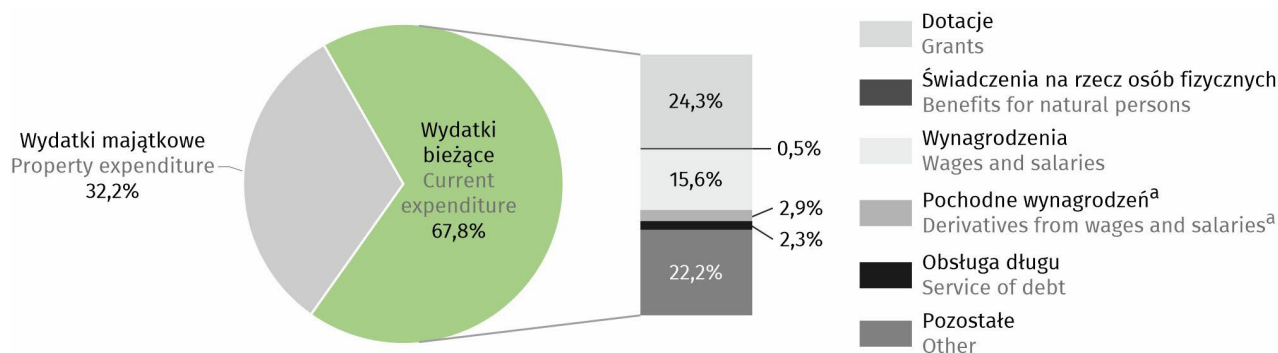
W 2023 r. wydatki województwa podlaskiego osiągnęły poziom 941,6 mln zł, tj. o 32,4% wyższy niż w roku poprzednim. Stanowiły one 3,0% wydatków województw w kraju.

W wydatkach województwa 67,8% stanowiły wydatki bieżące. W analizowanym roku osiągnęły one wartość 638,8 mln zł (czyli o 20,6% wyższą niż w 2022 r.), a największy udział w tych wydatkach miały dotacje (24,3% wydatków ogółem).

Wydatki majątkowe województwa wyniosły 302,8 mln zł, a ich udział w wydatkach ogółem ukształtował się na poziomie 32,2%. W odniesieniu do poprzedniego roku wydatki majątkowe wzrosły o 67,0%. Wydatki majątkowe niemal w całości były przeznaczone na inwestycje (97,6%).

Wykres 11. Struktura wydatków województwa według rodzajów w 2023 r.

Chart 11. Structure of expenditure of the Voivodship by types in 2023

a Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych.

a Including contributions to compulsory social security, to the Labour Fund and a contribution to the Bridging Retirement Pension Fund.

Wśród wydatków województwa podlaskiego według działów klasyfikacji budżetowej dominowały środki na cele związane z transportem i łącznością, których wartość wyniosła 352,1 mln zł (37,4% wydatków ogółem). W 2023 r. wydatkowano ich o 57,0% więcej niż przed rokiem.

W 2023 r. wydatki samorządu województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 826 zł (tj. o 33,0% więcej niż rok wcześniej), z czego 259 zł (o 68,0% więcej niż w 2022 r.) wydatkowano na inwestycje.

Budżet samorządu województwa podlaskiego w 2023 r. zamknął się nadwyżką budżetową, która wyniosła 15,8 mln zł. W poprzednim roku zanotowano nadwyżkę w wysokości 9,5 mln zł.

Uwagi metodyczne

Przez **gospodarkę finansową** jednostek samorządu terytorialnego rozumie się procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1241, z późn. zm.), jak również ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z późn. zm.), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2267, z późn. zm.).

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy i rozdziały – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku.

Prezentowane dane opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, ustalaną przez Ministra Finansów na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 513, z późn. zm.).

Na **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;

2) dotacje:

- a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
- c) otrzymane z państwowych funduszy celowych,
- d) z §§ 200, 620 oraz z §§ 205, 625, które obejmują m.in. dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- e) pozostałe dotacje;

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej (w gminach, miastach na prawach powiatu i powiatach) oraz regionalnej (w województwach).

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego obejmują:

- 1) wydatki bieżące, tj.:
 - a) dotacje, w tym dla samorządowych zakładów budżetowych,
 - b) świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - c) wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym: wynagrodzenia, pochodne do wynagrodzeń, zakup materiałów i usług,
 - d) wydatki bieżące na obsługę długu publicznego,
 - e) pozostałe wydatki bieżące;
- 2) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne.

Wynik finansowy budżetu jednostki samorządu terytorialnego (nadwyżka/deficyt) to odpowiednio dodatnia lub ujemna różnica między dochodami a wydatkami jednostki samorządu terytorialnego.

Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Informacje za rok 2023 zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Przy przeliczaniu dochodów i wydatków na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca, która została opracowana na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021).

Methodological notes

Financial economy of local government units covers processes related to the collection of public resources and their disposal, in particular collecting public revenue and income, expending public funds, financing credit needs of the local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public resources, managing public funds and public debt, as well as settlements of the accounts with the budget of the European Union.

The legal basis defining such processes is the Act of 27 August 2009 on the Public Finance (Journal of Laws 2023 item 1270, with later amendments) and regulations introducing the Act on the Public Finance (Journal of Laws 2009 No 157 item 1241, with later amendments) as well as the Act of 8 March 1990 on Gmina Local Government (Journal of Laws 2023 item 40, with later amendments), the Act of 5 June 1998 on Powiat Local Government (Journal of Laws 2022 item 1526, with later amendments), the Act of 5 June 1998 on Voivodship Local Government (Journal of Laws 2022 item 2094, with later amendments) and the Act of 13 November 2003 on the Income of Local Government Units (Journal of Laws 2022 item 2267, with later amendments).

Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act on the Public Finance.

Revenue and expenditure of the state budget and of the budgets of local governments are grouped in accordance with the provisions set forth in the Act on the Public Finance, i.e. they are grouped by divisions and chapters – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure.

The presented data have been compiled in accordance with the detailed classification of income, expenses, revenue and expenditure, and funds from foreign sources, specified by the Minister of Finance in the Regulation of the Minister of Finance of 2 March 2010 on the detailed classification of income, expenses, revenue and expenditure, and funds from foreign sources (Journal of Laws 2022 item 513, with later amendments).

Budget revenue of local government units comprises:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenue from shares in receipts from personal income tax and corporate income tax,
- b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
- c) revenue from property, e.g. revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
- d) funds for additional financing of own tasks from other sources;

2) grants:

- a) grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realised on the basis of agreements with government administration bodies,
- b) for tasks realised on the basis of agreements between local government units,
- c) received from the state appropriated funds,
- d) from §§ 200, 620 and §§ 205, 625, which include, among others, grants provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget,
- e) other grants;

3) general subvention from the state budget, comprising equalisation, educational, compensating, balancing (in gminas, cities with powiat status and powiats) and regional (in voivodships) parts.

Budget expenditure of local government units comprise:

- 1) current expenditure, i.e.:
 - a) grants, including the ones for local government budgetary establishments,
 - b) benefits for natural persons,
 - c) current expenditure of budgetary units, including wages and salaries, wages and salaries related expenditures, purchase of materials and services,
 - d) current expenditure on service of public debt,
 - e) other current expenditure;
- 2) property expenditure, including the investment one.

Financial result of a local government unit (surplus/deficit) is a positive or a negative difference between revenue and expenditure of a local government unit.

Information concerning local government units' budget is presented on the basis of reporting of the Ministry of Finance.

Information for 2023 are presented on the basis of data that are semi-finalised and may differ from the ones published in next elaborations of the Statistical Office.

Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

Relative numbers (indices, percentages) have been calculated on the basis of absolute data expressed with a higher precision than that in the tables.

When computing revenue and expenditure per capita, the population number as of 30 June has been taken into account, which is based on the results of the Population and Housing Census 2021 (NSP 2021).